

[Hartvig Frisch.]

de Konservatives Øjne en mægtig Plakat: „For Forsvar og Arbejde“. Dette nye borgerlige Samarbejde mod Arbejdsløsheden vil jeg gerne fra denne Plads anerkende. I Sammenligning med, hvad de to Partier ellers hidtil er løbet sammen om, er Kampen mod Arbejdsløsheden virkelig et smukt Formaål. Det lover jo ogsaa godt for Regeringens nye store Arbejdsprogram. Dertil kommer den Glæde, som man jo altid føler ved Syndere, der omvender sig. Vi andre kan nemlig daarligt glemme, at det var de samme to Partier, der, saa længe de endnu havde politisk Indflydelse, modsatte sig eller bremsede Foranstaltninger til Fordel for de arbejdsløse og i øvrigt hyldede de frie Kræfters frie Spil. Nu er Spillet i den Grad vendt om, at store konservative Aviser i Metervis af Spalter agiterer mod Regeringen paa Grundlag af Diktaturstaternes Tvangsforanstaltninger. Jeg tænker herved bl. a. paa Professor Jørgen Pedersens Artikler om Tyskland, der senere er udkommet i et Særtryk fra „Berlingske Tidende“. Jeg skal af denne Serie med den højtærede Formands Tilladelse citere nogle enkelte vigtige principielle Udtalelser. Professoren omtaler blandt Betingelserne for den tyske Politik følgende: „at Regeringen virkelig maa raade over Landets økonomiske Politik“;

og videre, lidt længere henne:

„Det frie Beskæftigelsesvalg og Forbrugsvalg... kan ikke engang formelt opretholdes“;

og ligesaa interessant er en Bemærkning af Professor Jørgen Pedersen om Konjunkturbævelserne. Professoren siger:

„Naar der i andre Samfund optræder periodisk eller permanent Arbejdsløshed, er det jo, fordi det ikke fra et privat Rentabilitets-Synspunkt kan betale sig at beskæftige de paagældende Personer, og fordi Regeringen af Hensyn til Inflationfaren, til Vekselkurserne eller til Finanserne ikke tør træffe de fornødne Foranstaltninger til Rentabilitetens Genoprettelse. I Lande som Rusland og Tyskland, hvor Regeringen behersker Forretningssamkvemmet med Udlandet, Bankvæsenet og Lønningerne, og hvor Regeringen ikke af Finansieringsvanskeligheder afskrækkes fra at sætte Folk i Arbejde, hvis det private Initiativ skulde svigte, kan Arbejdsløsheden vanskeligt opstaa.“

Jeg tror, at disse Bemærkninger er ganske rigtige, og det er derfor, forekommer det mig, af overordentlig stor Vigtighed, at

vi i de Debatter, der nu forestaar her i Tinget, klart udtaler os om, hvor det er, vi vil hen. Jeg erkender, at en Løsning af Arbejdsløshedsspørgsmaalet, som udskiller alle Konjunktursvingninger fra det danske Arbejdsmarked, kun kan finde Sted paa Grundlag af en meget streng Planøkonomi. For mig kan man saa kalde det Socialisme eller ej, som man vil, men det er en økonomisk Kendsgerning, forekommer det mig. Og jeg vil straks indskyde, at i Betragtning af det danske Hjemmemarkeds Lidened og vor særlige Mangel paa Raastoffer vil selv den strengeste Planøkonomi ikke kunne være upaavirket af Verdenskonjunkturerne. Det har jeg sagt for mit Vedkommende som min Opfattelse i dette Spørgsmaal. Men det, jeg synes vi maa forlange i Debatterne her, er, at alle, der taler om dette, klart tager Standpunkt til Spørgsmaalet: Planøkonomi eller Ikke-Planøkonomi. Det er utaaaleligt at høre de samme, der angriber Regeringen paa det groveste for Konjunktursvingningerne paa Arbejdsmarkedet, i næste Aandedrag rase imod Socialiseringsbestræbelser, Tvangsøkonomi, Restriktioner og hvad det ellers alt sammen hedder i Oppositionens Presse.

Ved det store Møde forleden i Ingeniørforeningen skete der en Ting, som jeg ikke synes er blevet tilstrækkeligt fremhævet i Omtalen af Mødet. Det var, da Direktør Hartz sagligt og stilfærdigt bemærkede, at den seneste Tids Opgang i Arbejdsløsheden skyldtes den internationale Depression. Han kunde have tilføjet over for sine Standsfæller, at hvis de ønskede at bevare fri økonomisk Dispositionsret, saa kunde disse Udsving selvfølgelig ikke udeblive. Det er her, Tampen brænder, og de Partier, der nu paa det kraftigste vil udnytte Arbejdsløsheden, vil senere være nødt til at tage Følgerne af denne deres pludselige Omvendelse til Planøkonomi.

Jeg vil saa gerne gaa over til at se paa det Initiativ, Regeringen efter Aabningstalen nu vil tage, og hvorom jeg straks vil sige, at det er en Udvidelse og Fuldstændiggørelse af de Bestræbelser, Regeringen allerede har sat i Værk, nemlig dels offentlige Arbejder, dels Fremhjelpling af Byggeriet. Men idet jeg gaar over til en Bedømmelse af dette Initiativ og hele vor Arbejdssituation, synes jeg, det er nødvendigt at sige et Par enkelte Ord om den Brug, der i Agitationen gøres af det absolutte Arbejdsløshedstal. For September Maaned var dette absolutte Tal 76 500, saa vidt jeg husker — 76 000 er i hvert Fald nøjagtigt, og saa 500 eller 600.